

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 365

van **YASMINE KHERBACHE**

datum: 24 februari 2016

aan **JO VANDEURZEN**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Hulp- en dienstverlening aan radicale gedetineerden - Plan van aanpak

Enkele maanden geleden kondigde federaal minister van Justitie Koen Geens aan dat tegen het einde van het jaar (2015 dus) een afdeling in zowel de gevangenis van Hasselt als die van Itre zou worden ingericht waar radicale gedetineerden opgesloten zouden worden. De maatregel zou worden genomen met als doel de radicalisering binnen de gevangenis muren een halt toe te roepen. De speciale vleugel in de twee gevangenissen zou niet enkel voorbehouden worden voor radicale gevangenen die in terrorismedossiers veroordeeld werden, maar ook wie in de gevangenis radicaliseert, zou naar de twee speciale afdelingen kunnen verhuizen. Volgens de woordvoester van de minister zou er in de speciale afdeling veel aandacht gaan naar therapie, zodat wie na verloop van tijd het radicale gedachtegoed achterwege laat, opnieuw naar een gewone afdeling kan verhuizen.¹

Het Vlaamse strategische plan 2015-2020 'hulp- en dienstverlening aan gedetineerden' bevat een passage over radicalisering. In 2015 zou er een 'plan van aanpak in het kader van gewelddadig extremisme' worden opgemaakt, in overleg met het directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen, dat zou worden afgestemd met het Vlaams Platform Radicalisering: "De evolutie van de laatste jaren op vlak van gewelddadig extremisme vraagt – ook in het kader van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden – een specifieke aanpak. Dit geldt voor de 'bejegening' van gedetineerden die worden verdacht van of veroordeeld voor feiten gelinkt aan gewelddadig extremisme én voor de groep gedetineerden die vatbaar kunnen zijn voor het plegen van dergelijke feiten. Alhoewel het toegang laten hebben tot de 'algemene' hulp- en dienstverlening de basisaanpak blijft, zal voor beide groepen toch een specifieke aanpak nodig zijn. Enerzijds omdat de groep veroordeelden wellicht apart zal worden opgesloten en geen contact zal mogen hebben met andere gedetineerden, anderzijds omdat beide groepen een aantal specifieke kenmerken hebben die een specifieke benadering noodzakelijk maken. We zullen onze expertise rond deze problematiek moeten verhogen. Daartoe informeren we ons via onderzoek vanuit de academische wereld en via buitenlandse voorbeelden. We willen ook nauw samenwerken met het directoraat-generaal van de penitentiaire inrichtingen, met het Vlaams platform radicalisering en met de diensten en personen (zoals de imams) die toegang hebben tot deze groep."

Nu de speciale vleugel in de gevangenis van Hasselt wellicht reeds een feit is, lijkt ook de Vlaamse aanpak in een stroomversnelling te moeten komen.

¹ Vleugels voor radicale gedetineerden openen eind dit jaar, Gazet van Antwerpen, 21 november 2015.

1.
 - a) Is men er ondertussen in geslaagd om, zoals aangekondigd, 'de expertise rond deze problematiek te verhogen'?
 - b) Via welke onderzoek uit de academische wereld heeft men zich laten informeren?
 - c) Welke buitenlandse voorbeelden zijn hierbij een inspiratiebron geweest?
 - d) Tot welke conclusies heeft dit geleid?
2.
 - a) Werd er ondertussen een 'plan van aanpak in het kader van gewelddadig extremisme'? Wat is de stand van zaken?
 - b) Kan dit plan worden toegevoegd als bijlage bij het antwoord op deze schriftelijke vraag?
 - c) Was het plan reeds gefinaliseerd en in werking getreden op het ogenblik van de inrichting van de speciale vleugel in de gevangenis van Hasselt voor radicale gedetineerden?
 - d) Welke 'specifieke aanpak' zal er in het bijzonder zijn voor:
 - 'de gedetineerden die worden verdacht van of veroordeeld voor feiten gelinkt aan gewelddadig extremisme';
 - 'de groep gedetineerden die vatbaar kan zijn voor het plegen van dergelijke feiten'?
3. Heeft men bij de totstandkoming van dit alles, zoals aangekondigd, samengewerkt met ... :
 - a) ... het Vlaams Platform Radicalisering? Welke conclusies werden hieruit getrokken;
 - b) ... diensten en personen die toegang hebben tot de bedoelde gedetineerden? Heeft men hier samengewerkt met de imams? Welke conclusies werden hieruit getrokken?
4. In het kader van het justitiële luik van het federale 'Actieplan tegen radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme' kondigde federaal minister van Justitie Geens aan: "De deradicaliseringsprogramma's in de gevangenissen worden versterkt met 36 cipiers. Dit personeel wordt volledig bijgeschoold in de problematiek om het hoofd te kunnen bieden aan alle mogelijke problemen waarmee ze kunnen geconfronteerd worden."²
 - a) Welke afspraken werden er gemaakt met het federale niveau over de taakverdeling in de begeleiding van deze deradicaliseringsprogramma's in de gevangenissen?
 - b) Zal Vlaanderen ook bijkomend personeel inzetten, gericht op (o.a.) hulp- en dienstverlening aan de genoemde gedetineerden?

² <http://www.koengeens.be/news/2016/02/05/het-justitiele-luik-van-het-actieplan-tegen-radicalisering-gewelddadig>

5. Welke budgettaire impact heeft de specifieke aanpak van de genoemde gedetineerden? Zullen er bijkomende middelen vrijgemaakt worden? Graag een zo gedetailleerd mogelijk overzicht.

ANTWOORD

op vraag nr. 365 van 24 februari 2016

van **YASMINE KHERBACHE**

1. a) Er is in de voorbije maanden ingezet op het verhogen van de expertise in onze diensten. In de gevangenis van Hasselt pleegt de beleidscoördinator overleg met experts en was er opleiding voor hulp- en dienstverleners. Voor alle hulp- en dienstverleners actief in de gevangenissen in Vlaanderen en Brussel wordt in de loop van 2016 een opleiding over radicalisering georganiseerd.
- b) Er is voor zover wij weten geen binnenlands wetenschappelijk onderzoek dat vertrekt vanuit de specifieke situatie van het gevangeniswezen waarop we ons kunnen baseren. Er is wel op geregelde basis overleg met de collega's van het directoraat-generaal van het gevangeniswezen en er was overleg met prof. Lieven Pauwels van UGent.
- c) Het Departement WVG heeft de vraag gesteld om deel uit te maken van het RAN (Radicalisation Awareness Network) van de Raad van Europa waarop veel informatie beschikbaar is. Op die manier wensen we vlotter toegang te krijgen tot goede praktijken in Europa.
- d) Cruciale lijnen in de aanpak van dit thema zijn:
 1. Preventie via een constructief leefklimaat in de gevangenissen. Hierbij speelt de hulp- en dienstverlening met haar individueel en groepsaanbod een belangrijke rol.
 2. Aanpak van extremisme betekent inzetten op geïndividualiseerde trajecten. De moslimconsulenten in de gevangenis hebben een belangrijke rol om het theologische debat aan te gaan. Daarnaast moet er een profiel van de betrokkene gemaakt worden waarbij wordt nagegaan wie in zijn/haar omgeving impact heeft op het gedachtegoed van de betrokkene.

Deradicalisering is bijgevolg mede afhankelijk van de aanwezigheid van het juiste profiel van moslimconsulent én de aanwezigheid van een naaste die wil meewerken. Enkel dan wordt een begeleiding richting disengagement/deradicalisering haalbaar.
2. a) Er is een ontwerptekst opgesteld. De haalbaarheid van de acties wordt momenteel nagegaan. Meer specifiek wordt er overleg gepleegd met de verschillende regio's met het oog op een gezamenlijke visie én er wordt gezocht naar partners die de uitvoering van het plan mee kunnen waarmaken. De uiteindelijke acties worden ook bepaald door de keuzes die het directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen maakt, zoals het 'detentieregime' in de aparte afdeling in Hasselt en in de 'satellietgevangenissen'.
- b) Het plan is nog niet definitief en wordt daarom nog niet bijgevoegd.
- c) De afdeling D-Rad:Ex in Hasselt is nog niet operationeel. Momenteel staat de opstart gepland voor april 2016.
- d) Er wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- wie een risico is op vlak van radicalisering (opnemen van strijd/rekrutering). Het gaat hier niet enkel om wie verdacht of veroordeeld is voor gerelateerde feiten, maar ook personen die voor andere feiten in detentie zitten en toch als geradicaliseerd/extremist beschouwd worden. Voor deze groep is een project in de maak in het kader van het plan van aanpak. Dit project richt zich op de uitbouw van geïndividualiseerde trajecten op maat met het oog op 'disengagement';
- wie vatbaar is voor het radicale gedachtengoed. Voor deze groep is het vooral noodzakelijk om ruimte te bieden voor positieve identiteitsontwikkeling, ontplooiing, enz. Dit zal gebeuren via het huidige aanbod en projecten die meer gericht zijn op deze groep (vb. sport of cultuur gebruiken als middel om vertrouwen op te bouwen en gesprek te faciliteren).

Voor beide groepen blijven de doelstellingen van het decreet betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden (8 maart 2013) van belang. Zo is werken aan de re-integratie niet enkel een doel, maar ook een middel om in gesprek te gaan met deze subgroep.

3. a) Het aanspreekfiguur van het Platform werd uitgenodigd op een bijeenkomst van de beleidscoördinatoren werkzaam in de gevangenissen. Toch blijft het gevangeniswezen een zeer specifieke context en zal er per gevangenis een concretisering moeten plaatsvinden van het radicaliseringsbeleid.

De diensten van de Vlaamse Gemeenschap hebben vandaag ook al contacten met deze gedetineerden. De beleidscoördinatoren werken dagelijks samen met deze diensten en gaan bij de opmaak van ieder actieplan na waar er vragen leven en waar er ondersteuning moet gebeuren. Uiteraard wordt hier ook met Justitie samengewerkt, zoals rond alle thema's.

- b) Er is tot nu toe weinig samenwerking met de imams. Dit heeft te maken met een beperkte inzet van de imams in het gevangeniswezen. DG EPI engageerde zich tot het aantrekken van extra moslimconsulenten. We zien de samenwerking op lokaal niveau op twee vlakken: afstemming/samenwerking bij het organiseren van preventieve activiteiten én afstemming/samenwerking in individuele trajecten waar er sprake is van een radicaliseringsproblematiek.
4. De beleidscoördinator in Hasselt volgt het uitwerken van het regime op de afdeling D-Rad/Ex op. Er bestaat geen groepsmatig programma tot deradicalisering. Per betreffende gedetineerde zullen de mogelijkheden tot een traject op maat moeten onderzocht worden. Op basis hiervan zullen we verder bekijken welke middelen we moeten inzetten.
 5. De budgettaire impact zal maar duidelijk zijn als het actieplan worden gefinaliseerd.